

1. Referentie

Referentie	Van den Bergh, B., Goedseels, E., Laenen, A., Ackaert, L. & De Rycke, L. (2003). Tijd, arbeid en communicatie in het gezin: de visie van moeders, vaders en tieners vergeleken. In B. Van den Bergh, L. Ackaert & L. De Rycke (Eds.), <i>Tienertijd. Communicatie, opvoeding en welzijn in context: 10- tot 18-jarigen, ouders en leerkrachten bevraagd</i> (pp. 109-136). Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	90-441-1359-3
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Centraal in het boek 'Tienertijd' staan de eigen beleving van 10- tot 18-jarigen, de wijze waarop ze via communicatie en opvoeding de omgang met belangrijke anderen thuis en op school ervaren, hun welzijn en hun actieve interactie met diverse structurerende contexten. In de inleiding van deze bijdrage wordt vanuit onderzoeksliteratuur geduid waarom het belangrijk is om zowel aan de visie van kinderen en jongeren als aan die van de ouders aandacht te besteden. Verder gaat men in op de verschillen in communicatie van vader en moeder met hun zoon en dochter en op de invloed van de werksituatie van ouders. Het empirisch onderzoek richt zich op drie vragen. In eerste instantie nagegaan welke verschillen er zijn tussen vaders en moeders inzake werksituatie, tijdsbesteding, dagtaak en tijd voor andere activiteiten. Ten tweede focust men op de vraag hoe sterk de visie van tieners op communicatie en acceptatie in het gezin verschilt van die van de ouders. Ten derde wordt nagegaan of de zwaarte van de dagtaak van de ouders de visie op communicatie en acceptatie in het gezin beïnvloedt. Het gaat hierbij telkens om communicatie in de verschillende subsystemen van het gezin. Een samenvatting van de resultaten, gekoppeld aan een kritische reflectie en beleidssuggesties vormen het besluit van deze bijdrage.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, werk
Trefwoord(en)	Communicatie, huishouden, rolpatronen, taakverdeling

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Bea Van den Bergh, Eef Goedseels, Annouschka Laenen, Leen Ackaert & Lieven De Rycke Centrum voor Bevolkings -en Gezinsstudie (CBGS) Markiesgebouw Markiesstraat 1 1000 Brussel Tel: 02/ 553 35 69 Fax : 02/ 553 35 57 info@cbgs.be http://www.cbgs.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	1. Is er voor vaders en moeders een verschil: inzake hun werksituatie; inzake hun tijdsbesteding wat betreft arbeid, gezin, ontspanning en rust; inzake de zwaarte van hun dagtaak en inzake de tijd die ze naast hun dagtaak nog aan andere dingen kunnen spenderen?
-----------------	---

	2. Is de perceptie van communicatie en acceptatie in het gezin verschillend naargelang de visie van het kind of van de ouder aan bod komt en naargelang het geslacht van de ouder, het geslacht van het kind en de leeftijd van het kind? 3. Heeft, naast bovenstaande variabelen, ook de zwaarte van de dagtaak van de ouder een invloed op de perceptie van communicatie en acceptatie in het gezin? Is de invloed van de zwaarte van de dagtaak van vader hetzelfde als de invloed van de zwaarte van de dagtaak van moeder?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Literatuurstudie en kwantitatief onderzoek aan de hand van een postenquête. Voor het meten van communicatiekenmerken wordt gebruik gemaakt van 4 communicatieschalen: positieve communicatie tussen ouder en kind; negatieve communicatie tussen ouder en kind; negatieve communicatie tussen broers en zussen; negatieve communicatie tussen de ouders onderling. Voor het meten van acceptatie wordt gebruik gemaakt van één schaal. Bij elk van de meetinstrumenten is er zowel een ouderschaal als een kindschaal. Het gaat telkens om gesloten vragen met vijf antwoordmogelijkheden die een frequentie weergeven (nooit, zelden, soms, vaak, altijd).
Onderzochte groep	De analyses in het onderzoek hebben betrekking op 1202 kinderen, waarvan 55% jongens en 45% meisjes, en één van beide ouders, waaronder 264 vaders en 938 moeders.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Verschil tijdsbesteding tussen vaders en moeders	Vaders besteden gemiddeld genomen meer uren per dag aan arbeid en studeren dan moeders, zowel tijdens de week als tijdens het weekend. Vaders hebben gemiddeld genomen ook meer uren ontspanning per dag dan moeders. Moeders zijn veel vaker met gezinstaken bezig. Qua aantal uren rust zijn er geen significante verschillen tussen vaders en moeders. Zowel vaders als moeders schatten hun dagtaak eerder zwaar in. Als de tewerkstellingsgraad mee in rekening wordt gebracht, vinden voltijds werkende moeders hun dagtaak minder goed te doen dan voltijds werkende vaders. Bij werkzoekenden zijn er geen significante verschillen. Moeders maken meer tijd vrij voor andere activiteiten (dan werk) dan vaders, zoals tijd voor de partner, met de kinderen praten, hen begeleiden bij schooltaken, met hen spelen en vrije tijd doorbrengen, voor huishoudelijke taken en voor het verenigingsleven. Bij een aantal andere activiteiten zijn er geen verschillen tussen vaders en moeders. Een aantal verschillen in tijdsbesteding verdwijnen als men rekening houdt met de tewerkstellingsgraad, maar toch blijken de stereotiepe geslachtsrolpatronen grotendeels bevestigd te worden.
Verschil visie ouders en kinderen op communicatie (en acceptatie) in het gezin	'Vader-zijn' en 'moeder-zijn' vertonen een aantal opvallende verschillen, zowel vanuit het perspectief van kinderen als vanuit het perspectief van ouders. Kinderen ervaren over het algemeen meer positieve communicatie met hun moeder dan met hun vader, en meer negatieve communicatie met hun vader dan met hun moeder. Moeders beoordelen de communicatie met hun kinderen als meer positief dan vaders dat doen, en daarnaast zullen zijzelf ook meer negatieve communicatie in de relatie met de kinderen ervaren dan vaders; dit laatste is in tegenstelling tot de ervaringen van de kinderen zelf, die vader als meer negatief ervaren dan moeder. Dochters ervaren zowel meer positieve communicatie als meer acceptatie met de ouders dan zonen én tegelijkertijd ook meer negatieve communicatie met de ouders, terwijl ouders zelf meer positieve én tegelijkertijd minder negatieve communicatie met dochters dan met zonen ervaren. Moeders blijken meer beschikbaar te zijn en bouwen een 'warmere en hechtere' communicatie op dan vaders. De ouder-zoon relatie is kwetsbaar en de emotionele betrokkenheid is het grootst in de ouder-dochter relatie. Als jongeren ouder worden (14 jaar en ouder), wordt de relatie met de ouders over het algemeen iets minder positief. Anderzijds hebben jongeren van 14 jaar en ouder minder conflicten met broers en zussen dan kinderen jonger dan 14 jaar. Tieners en ouders hebben gemiddeld genomen een van elkaar afwijkende perceptie aangaande communicatie en acceptatie in het gezin.
Invloed van de	Wat beïnvloeding van de ouder-kind communicatie en acceptatie betreft, is het effect van de

zwaarte van de dagtaak van de ouders	zwaarte van de dagtaak van de moeder hetzelfde als het effect van de zwaarte van de dagtaak van de vader. De zwaarte van de dagtaak van de ouder – zowel die van de vader als die van de moeder – heeft een negatief effect op de visie van de ouder op de ouder-kind communicatie en de communicatie tussen de ouders onderling en nagenoeg geen effect op de visie van het kind op die communicatie. Naarmate een ouder de combinatie van arbeid en gezinstaken zwaar vindt, ervaart hij de communicatie met zijn kind en zijn partner als minder goed; voor zijn visie op die communicaties maakt het voor een kind echter niet uit hoe zwaar de ouder het met zijn dagtaak heeft. De visie op de communicatie tussen broer en zus wordt echter ook voor kinderen negatief beïnvloed door de zwaarte van de dagtaak van de ouder. Het effect van de zwaarte van de dagtaak op de visie op acceptatie is voor ouders negatief en voor kinderen licht positief.
--------------------------------------	--

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Het onderzoek werd opgezet door het CBGS en betreft de tweede golf van een grootschalig leefsituatie-onderzoek over kinderen en jongeren. In het onderzoek wordt nagegaan hoe sterk de visie van tieners op communicatie en acceptatie in het gezin verschilt van die van de ouders. De arbeidssituatie en tijdsbeleving en –belasting van ouders wordt onderzocht en er wordt nagegaan of de zwaarte van de dagtaak van de ouder een invloed heeft op communicatie en opvoeding in het gezin.

Er werd gepeild naar de opvattingen van zowel ouders als kinderen, aan de hand van een gesloten vragenlijst. De analyses in het onderzoek hebben betrekking op 1202 kinderen, waarvan 55% jongens en 45% meisjes, en één van beide ouders, waaronder 264 vaders en 938 moeders.

Uit de analyse van de tijdsbesteding kan worden geconcludeerd dat moeders - met uitzondering van de voltijds werkende moeders - meer tijd voor hun tieners hebben dan vaders. Bovendien blijkt de tijd die vaders en moeders met hun kind doorbrengen, anders ingevuld te worden. Kinderen ervaren over het algemeen meer positieve communicatie met hun moeder dan met hun vader, en meer negatieve communicatie met hun vader dan met hun moeder. Wat de verschillen tussen vaders en moeders in hun relatie met zonen en dochters betreft, liggen de resultaten grotendeels in de lijn van bevindingen uit de literatuur, namelijk: dat moeders meer beschikbaar zijn en dat ze een 'warmere en hechtere' communicatie opbouwen dan vaders; dat de ouder-zoon relatie kwetsbaar is en dat de emotionele betrokkenheid het grootst is in de ouder-dochter relatie. Tieners en ouders hebben gemiddeld genomen een van elkaar afwijkende perceptie aangaande communicatie en acceptatie in het gezin.

Als beleidssuggesties brengen de onderzoekers volgende zaken naar voor: de visie van ouders enerzijds en de visie van kinderen anderzijds als twee onderscheiden bronnen van informatie beschouwen, inspanningen vanuit de overheid om de combinatie 'arbeid' en 'gezin' tot hanteerbare proporties terug te brengen en om de communicatie en opvoeding in postmoderne gezinnen te verbeteren en geleidelijke afbouw van geslachtsrolstereotypen.